

Van: DGES

24 juni 1964

cc: T  
R

Aan: M via

✓ ke 903.100 in P.O. 289  
Plan de Gantk  
FOAS  
DIE  
DEU

Politieke samenwerking binnen de Zes

Verzonden 25 JUNI 1964

Verzonden 25 JUNI 1964  
DGES

Gisteren ontving ik bezoek van de Duitse Ambassadeur, die zich voorstelt U.E., T en enkele hogere ambtenaren van dit Departement te bezoeken teneinde zich een oordeel te vormen over onze houding ten opzichte van de ideeën van Bondskanselier Erhard inzake politieke samenwerking binnen de Zes. De heer Berger was onmiddellijk bereid te erkennen, dat hij de gedachten van de Bondskanselier uitermate vaag vond. Hij hoopte, zodra hij zijn onderzoek had beëindigd, een onderhoud met de Bondskanselier te zullen hebben, mede om deze te prikkelen tot een concretisering van zijn gedachten.

Ik heb gemeend juist te doen de heer Berger een vrij uitvoerig en open antwoord te geven omtrent hetgeen naar mijn indruk het Nederlandse standpunt is. Dit antwoord kan in het kort als volgt worden samengevat.

Mocht de heer Erhard op het oog hebben een coördinatie van de buitenlandse politiek der zes landen dan zijn wij daarvoor niet te vinden. In de eerste plaats, omdat het op dit moment duidelijk is, dat de doelstellingen van het buitenlands beleid tussen bijv. Frankrijk en Nederland, dermate uit elkander liggen, dat unificatie, coördinatie of harmonisatie ondenkbaar zijn. Ik denk hierbij met name aan de verschillen in opvatting over het Europees beleid. In de tweede plaats zijn wij daartoe niet bereid, omdat, indien een dergelijke samenwerking niet is gegoten in supranationale vorm, wij geen enkele reden zien om deze samenwerking te beperken tot de zes EEG-landen. Voor multilaterale samenwerking op buitenlands politiek terrein hebben wij reeds de WEU. Indien andere Westeuropese landen eveneens belangstelling zouden hebben voor hechterere samenwerking op het terrein van het buitenlands politiek beleid, zou daar een forum voor te vinden zijn.

Indien echter, hetgeen uit alle gegevens waarschijnlijk wordt geacht, de heer Erhard niet denkt aan samenwerking op het gebied van het buitenlands beleid, doch veelmeer tot doel heeft om de verschillende politieke aspecten van de Europese economische integratie buiten de EEG om op het niveau van regeringsleiders te bepraten, dan gaat het lijnsrecht in tegen ons principe, dat de samenwerking van de Zes op supranationale basis moet worden georganiseerd. Het zou in feite een stap terug zijn, indien wij naast of boven de EEG een intergouvernementeel orgaan zouden creëren om de problematiek binnen de EEG te bepraten. Dit zou immers per sé een verzwakking betekenen van de bestaande Europese instellingen. Er is uiteraard geen bezwaar, indien de regeringsleiders in het kader van de Raad zouden wensen bijeen te komen, maar daarnaast of daarboven is voor Nederland onaanvaardbaar.

- Tenslotte -



Tenslotte heb ik als mijn persoonlijke mening te kennen gegeven, dat mij niet duidelijk is weshalve er zo'n haast wordt gemaakt met verdergaande politieke samenwerking. Ik heb weer eens het bekende beeld van de drietrapsraket gebruikt (eerste trap: douane unie; tweede trap: economische unie; derde trap: politieke unie) en er op gewezen, dat wij pas halverwege de eerste trap zijn, misschien aan het begin van de tweede trap en dat het daarom hoogst onverstandig zou zijn reeds de derde trap in werking te stellen. De Nederlandse filosofie, die indertijd mede de stoot heeft gegeven aan de Europese integratie, is immers dat een politieke samenwerking in West-Europa eerst bestaansmogelijkheid heeft, indien zij geschraagd zal zijn door een nauw verstrengelde economische integratie. Zo ver zijn wij nog lang niet. Deze economische integratie kan pas werkelijk ontstaan, nadat de nationale grenzen zijn verdwenen, dus na 1970. Tot zo lang zou men geduld moeten hebben met een verdere uitbouw van de economische gemeenschappen tot politieke gemeenschappen.